

pa bi moralo biti prepovedano pod kaznijo. Učiteljeva dolžnost naj bi ne bila ta, da premlewa razredu določene tvarine, ampak da stopa v prijazno dotiko z vsakim učencem in da izkuša pospeševati naravni razvoj njegove individualnosti. Učitelj bi imel slediti, ne pa voditi, pravi Gorst smelo; to se pravi: učiteljevo opravilo naj bi bilo, da spozna naravno nagnenje in nadarjenost vsakega učenca in da po tem uravnava njegovo izobraževanje. Po prisiljeni, enolični metodi pa se ne more razvijati detetov duh. Vzgojevalni smoter bi imel biti ta, da se iz vsakega posameznega učenca napravi najboljši, kar se da ž njim doseči, ne pa da se potisne v poprečno srednost.

Fr. Svetič.

»Wisła«, miesięcznik, poświęcony krajoznawstwu i ludoznanstwu z rysunkami. Tom XV. Zvezek 1. in 2. Warszawa. 1901. Uredništvo tega folkloristnega mesečnika nam je doposlalo dva prva letošnja zvezka, in g. Magiera nas je s posebnim pismom opozoril na to, da je v 2. zvezku napisal črtico, ki se tiče nas Slovencev. Na str. 251. i. d. piše g. M. o ljudski nagrobni poeziji slovenski, katero je študiral kot gost svojega tovariša, g. Dermote, na pokopališču v Żeleznikih. Na nekaterih nagrobnih napisih kaže pisatelj, kako se razodeva v preprostih verzih mišljenje našega ljudstva o posmrtnem življenju . . .

A.

Naše obnebjje

Astronomski koledar za julij. Merkur se prikaže konec julija kot jutranjica. — Venera se vidi na severozapadnem obzorju kot večernica. — Mars stoji na zapadnem nebu; 1. dne zapada ob 10¹/₄ zvečer, zadnjega dne julija pa ob 9³/₄. — Jupiter se vidi celo noč; konec meseca zapada ob 1³/₄ popoldne. — Saturn sveti celo noč.

Splošni pregled

† PAVLINA PAJKOVA.

Dne 1. junija ob 5¹/₂ uri zjutraj je zatisnila svoje oči odlična, izredno plodovita in priljubljena slovenska pesnica in novelistinja Pavlina Pajkova. Teden poprej je bila zbolela vsled prehlajenja pljuč. Ime pokojnice je znano širom slovenske domovine, in ni ga omikanca, ki bi ne bil čital vsaj nekatere njenih povesti in romanov. Pavlina Pajkova je prva Slovenka, ki si je upala z večjimi spisi v javnost. Pred njo ni, izvzemši Lujizo Pesjakovo, nobena slovenska

žena objavila daljših povesti. Po številu svojih novel in romanov je Pajkova poleg Marice Nadlišekove sploh najplodovitejša slovenska novelistinja in zaradi tega zavzema v naši literarni in kulturni zgodovini jako zanimivo mesto. Pavlina Pajkova se je bila porodila 9. aprila l. 1854. v Paviji v Italiji. Njen oče Doljak, potomec krepke in zdrave slovenske rodbine na Goriškem, je bil l. 1848. slovenski državni poslanec, njena mati Milhačič, rodom iz Gorice, je bila dvorna dama na bourbonskem dvoru. Oba roditelja sta umrla, ko je izpolnila Pavlina jedva 6. leto. Svojo prvo mladost je preživela v Paviji, v Milanu in v Trstu. Po smrti staršev je prišla v Solkan pri Gorici ter živela pri stricu, deželnem poslancu Mat. Doljaku. Dotlej je govorila le italijanski, pri stricu pa se je začela učiti slovenščine. Zlasti je vplival nanjo odvetnik dr. Lavrič, originalen mož in velik naroden idealist. Njegov idealizem je prešel na mlado Pavlino, ki je ostala idealistka do svojega zadnjega hipa. Narodno jo je probujal tudi znani rodoljub Ernest Klavžar. Lavrič in Klavžar sta jo učila slovenskih pesmi, in Pavlina je začela nastopati kot deklamatorica. Ali kmalu je začela tudi sama zlagati pesmice ter pisati povesti. L. 1872. sta izšla v »Soči« Pavlinina prva spisa »Prva ljubezen« in »Ženska v rodbini«. L. 1876. se je omožila v Gorici z urednikom »Zore«, Jankom Pajkom, ter se preselila v Maribor. »Zora« je že prej prinašala njene pesmi, l. 1876. pa je prinesla tudi povest »Odlomki ženskega dnevnika«. L. 1878. je izdala svoje zbrane »Pesni«. V Mariboru je ostala do l. 1878., se preselila nato v Gradec, kjer je dovršil njen soprog modroslovske študije, ter ga spremljala potem na njegovih profesorskih službah v Brnu (1879—1887) ter na Dunaju (1887—1899). Ko je stopil profesor dr. Janko Pajk v pokoj, je prišla ž njim v Ljubljano, kjer ji živita sina Milan, profesor na pripravnici, in Božidar, gimnazijec. A dolgo ni uživala sreče miru, kajti lani ji je umrl soprog. Poslej se je družbi odtegnila docela, živela le sinovoma ter se bavila z literaturo. Delavna je bila do zadnjega časa in pisateljevala je še pred enim mesecem. Zapustila je dovršen večji roman in nedovršeno povest. Pokojnica je pisala povesti za »Zoro«, »Kres«, »Lj. Zvon«, »Dom in Svet«, »Družbo sv. Mohorja«, »Slov. Matico« in za »Slovansko knjižnico«. Pavlina Pajkova je bila v svojih spisih romantična idealistinja ter je smatrala za glavni namen leposlovja, kazati čitatelju ideale. Zato se je temnih in slabih strani življenja izogibala. Bila je strastna nasprotnica moderne struje ter je zlasti slovensko realistično strujo pobijala z največjo odločnostjo. Pavlina Pajkova je bila goreča rodoljubka, plodovita in dobra pisateljica, vrla žena in vzorna mati.

† JOŽEF MURN-ALEKSANDROV

mladi pesnik je drugi literat, ki ga je pobral iz naše srede mesec junij. Murn je bil rojen dne 4. marca 1879. l. v Ljubljani, kjer je dovršil gimnazijo. Vpisal se je bil na praški juridični fakulteti. V Ljubljani je stanoval v takozvani stari cukrarni, v istem stanovanju kakor svoj čas Kette, in je tam tudi izdihnil 18. t. m. ob 2. popoldni vsled iste bolezni kakor Kette, vsled tuberkuloze. Kal bolezni je nosil v sebi že izza svojih deških let. Zadnja leta pa je hiral čimdalje bolj in letošnjo pomlad se je moral začetkom maja vleči. Med bo-